

Ədəbiyyatımızın generalı (Elçin-70)

525-ci qəzet 14.05.13

Tehran Əlişanoğlu

Yazıçı Elçin haqqında yazma bilmədiyim yazılara rezümə

Son yarım əsr ədəbiyyatımızın ən ünlü simalarından olan Elçinin yaradıcılığı daimi heyrət mənbəyidir; həm həcminə görə, həm sanbalca, həm də elə intensivliyi, operativliyi baxımından. On cildlik “Seçilmiş əsərləri”nin nəşrindən (“Çinar-Çap”, Bakı, 2005) sonra da elə bir il olmamış ki: yazıçı, dramaturq, publisist, tənqidçi, ədəbiyyatşünas Elçinin “525-ci qəzet”də, “Azərbaycan” jurnalında, internet saytlarında, yaxud da ayrıca kitab şəklində təzə-təzə əsərlərini – hekayə, pyes, məqalə, esse, müsahibə, очерк və monoqrafiyalarını oxumayaq. Elə hey informasiya alırıq: ölkədə və ölkə hüdudlarından kənar da dramaturqun teatr əsərləri səhnəyə qoyulmuş, yazıçının nəsr əsərləri çap olunmuş, haqqında əcnəbilər yazmışlar...

Elçinin hər əsəri Elçinsevərlər üçün bir müddət stolüstü kitaba çevrilir. Ən azı, öz payıma deyirəm. “Dost yadigarıdır” ünvanı ilə qazandığım hər kitabını, ya təsadüfən internet saytlarından rastlaşdığım yazılarını dərhal, yerindəcə həzm-rəbdən keçirir, gerçək və ya əqli “yaradıcılıq masam”ın bir küncünə yerləşdirirəm. Çün bilirəm, anında olmasa da, bir gün mütləq bura, bu məqama qayıdacağam. Axı Elçinin heç elə-belə, məzə üçün nəsə yazdığını gördünüz mü?; nə yazırsa, mahiyyətdən, ya da vacibətdən yazır. Bu ki: Elçin Ədəbiyyatda mənim daimi opponentlərimdən; onun əsərlərini oxuya-oxuya öyrənmişəm. O cümlədən: etiraz etməyi, polemikaya girməyi, öz, fərqli mövqeyini ortaya qoymağı. Elçin – məşhur 60-cılardandır, mən isə: hələ də, hələ də “mövqe ortaya qoymaqda olan” 80-cilərdən. 60-cılardan mənə ən çox söz deməyə, bəhsləşməyə, nəyisə təqdir edib, nədəsə razılaşmamağa bəhanə verən məhz Elçindir! Elçinin isə cavab üçün (kiməsə-nəyəsə-niyəsə) bəhanəyə lüzumu yox; Cavabı – özlüyündə bəlli; yaradıcılığında, hər dəfə- hər dəfə qələmə aldığı növbəti yazılarında olur...

Yazıçı Elçin haqqında hər zaman yazmaq itəmişəm, ta gəncliyimdən. Amma yazmamışam, gücüm çatmayıb. Sadəcə ona görə ki, yaradıcılığının həcmi-ölçüsü çox böyükdür, çəkisi ağırdır; bütünlükdə, axıracan yükünü heç çəkmək olmur. Bəs o şeyi ki, bütünlükdə götürə, ləzzətini tamamilən duya bilmədin – bunun harası tənqid oldu ki... – deyibən ruhdan düşmüşəm.

Yadımda, Elçin haqqında ilk çıxışımı isti-isti, “Mahmud və Məryəm” çıxmışdı, Universitetdə müzakirəsi idi, 1980-cilərin əvvəlləri, tələbə vaxtlarımda eləmişəm. Özlüyümdə cəsarətli bir Söz deyirdim guya; romanı M.S.Ordubadinin “Qılınc və qələm”indən Qabriel Markesin “Yüz il tənhalığı”nacan milli və “dünya ədəbiyyatı”nın cəbbəxanasında “oxumağa” cəhd edir, yeri-önəmi-şəcərəsi barəsində hansısa eyhamlarla tənqidini verirdim. Sonralar bu yığcam talib-tələbə “tənqid”imi esse qismində “Azərbaycan yeni nəsr” kitabımda (1999) çap etdirməkdən də çəkinmədim. Amma roman “oxundu” da, Elçinin ən çox oxunan mətnlərindən oldu! Biz o zamanın oxucuları “Mahmud və Məryəm”i tarix işığında, uzaqbaşı tarixin fəlsəfəsi kimi oxuyuruq; indi

odur-ha, istərsə bu, istərsə də Elçinin digər romanları – “Ağ dəvə”, “Ölüm hökmü” 1980-ci illərin özünü (!), əsl dekadans ruhu-havası-fəlsəfəsini (!!!), eləcə son Sovet dönəmi, çökməkdə olan imperiya əhvalını xəbər vermirmi bizə?! Nəinki 1980-lər, Elçinin romanları 1990-cı illərdə bu və ya digər rejissorların təfsirində “səhnələşdi”, təzədən səhnəyə çıxdı, dostum, teatrşünas Aydın Talıbzadənin yazılarına söykənərək deyə biləm ki, modernist ruhlu nəsnələr kimi yenə də “oxundu”! Və budur, “Mahmud və Məryəm” – beynəlxalq arenada! Bu dəfə sinema, yeni sənətçilər və Sənət! – kino-film qismində , yenə də, yenə də yeni-yeni auditoriyaları dolaşmada, ağılları-ürəkləri-duyğuları qəsb etmədə... Pah ki, yığcam bir tələbə çıxışında tənqid deməyə nə vardı; hünər istər ki, məhz bu masştabın-miqyasın-trayektorianın sirrini çözə və yaza biləsən...

Yubiley yaşı sevinc deməkdir, ömrün bahasına, barına-bəhərinə sevinməkdir. Nədirsə, yazıçı Elçin barəsində son günlər bir-birinin ardınca çıxan yazıların əksərində xatirələr-anılar, “Ax, ötən əyyam, olasan indilər...” notunu-şövqünü də duyuram. Görünür, 70 yaşın sevinci – elə nisgilindədir... Heç olmayan xatirələrdən birisini də mən deyim. 1984-1986 arası günlərin bir günündə Elçin idi, AYB-nin o zamankı katiblərindən, gerek ki, Hüseyin Abbaszadə idi və bir də Cabir Novruz, Yazıçıların Cənub bölməsinə, Lənkərana gəlmişdilər. Əslində, yazıçı ilə ikinci üz bəsurət tanışlığım burda(n) baş tuta bilərdi. Təyinat üzrə Lerik dağlarında müəllim işləyir, hər həftənin bazar günləri ədəbiyyat həvəsinə Lənkərana enib, bölmənin aktivistlərindən olmağa çalışırdım. AYB rəhbərliyi ilə həmin görüşdə də ədəbi proses barədə nəzərə çarpacaq bir tənqidi çıxış nümayiş etdirdim və ruhuna rəhmətlər!, bölmənin o zamankı rəhbəri yazıçı Məmməd Hüseyin Əliyevin dediyinə görə, çıxış Elçini maraqlandırmışdı. Və Məmməd Hüseyin müəllim də, dediyinə görə, Bakıdan olduğumu vurğulayıb: “Qanadının altına al, qoy səndən yazsın”, - söyləmişdi. Nə qədər doğruydusa, bilmədim, rəhmətlik xətrimi istəyirdi və mənə də qayıtdı ki: “Elçindən yaz, qoy səni qanadlarının altına alsın!”

O vaxt hələ ədəbiyyatda sütül bir gənçdim, 23-25 yaşım vardı; amma nə onda, nə də sonralar Elçin haqqında yaza bilmədim; eləcə ədəbiyyatdan yazmağı daha üstün-rahat bildim. Bu ki, Elçinin “Absurd hekayələri”nin ədəbiyyatımızda yeni addım olmasına, gerek ki, ilk diqqəti çəkən mən olmuşam; o vaxt “Ulduz” jurnalı yazını tam verməmişdi (“Ulduz”, 1998, № 7) deyə, 1998-ci ildə “Rezonans” qəzetinin iki sayında palaz-palaz dərc etdirdim. Daha sonra “Azərbaycan yeni nəsr” kitabında (1999), habelə lap yenidən çapdan çıxmış magistrantlar üçün qələmə aldığı “Müstəqillik illəri Azərbaycan ədəbiyyatı” (2013) dərslində də “yerinə otuzdurdum”. Elçinin teatr fəaliyyəti, bütün müstəqillik illəri ərzində milli və təcridən də əcnəbi səhnələri işğal edən dramaturji yaradıcılığı, əslində, düzgün qeydə aldığı kimi: həmişə o “absurd addımlar”dan başlanırdı. Amma dramaturq Elçin barəsində də mən yaza bilmədim; teatr var, sənətşünaslar var, bir-birindən gözəl-fərqli tamaşalar-təfsirlər, teatr hadisələri (“Ah, Paris! Paris!”, “Mən sənənin dayınam”, “Dəlivanadan dəli qaçıb və yaxud mənim sevimli dəlim”, “Qatil”, “Şekspir”, “Teleskop” və s.) barəsində qoy onlar yazsın, necə ki, yazırlar da... Hərçənd bir dəfə, “Mənim ərim dəlidir” pyesi haqqında yazmağa cəhd etdim sə də, nəse absurd bir şey alındı, belə: “Yazıçının dördüncü pyesi” (“Ədəbiyyat qəzeti”, 15 yanvar 1999)...

Nədən ki yazmaq məsələsində belə ısrarlıyam, çün ədəbiyyat biliklərimə görə özümü 60-cılara mənən borclu bilmişəm həmişə. Axı biz, bizim nəsil, son Sovet dönəminin uşaqları necə də olsa, hər növ kirəcləşmə və harınlığın acığına Baladadaşın saf duyğuları (“Baladadaşın ilk məhəbbəti”), özü-özünü kəşf edib-yaradan Əbilinin rəngbərəng yuxuları (“Bu dünyada qatarlar gedər”), Şuşaya yayılan dumanın acı ilğimləri (“Şuşaya duman gəlib”), nə olar, qoy ilğim olsun – qətiyyətlə Abşeron

gecələrinin ılıqlığına yeriyan “gümüşü furqon”un sehrli iziylə (“Bir görüşün tarixçəsi”) girmişik həyata, bir fərd olaraq bu qəhrəmanlarla doğmalıq-yaxınlıq-eyniləşmələrdə özümüze gəlib-çıxmışiq və s. Bununla belə, deməliyəm ki, mən heç Elçinin çox zəngin hekayəçiliyindən də yazı bilmədim axı. O vaxt ki, bu qəhrəmanlar mənə doğma-isti-yaxın idi, əlim hələ qələmə yetmirdi. Biz böyüdük, həyata girdik, o qəhrəmanlar isə böyüməmiş eləcə Şuşanın dumanlı ilğımları içrə də qaldılar; gec oldu. Əsəd Cahangirin Elçin haqqında çox xoşladığım bir yazısı var, qəhrəmanlarının anatomiyasını açır və belə məlum olur ki: yaşından asılı olmayaraq, bu qəhrəmanlar yeniyetməlik və gənclik arasındakı pillədə donub qalırlar... Rəng versək, demək dünyaya qarşı sadələvh münasibəti, donmuş heyrətlərini saxlaya bilirlər; bax bu heyrətamizlikdən yazmaq mənimçün gec və sonra da güc oldu...

Ümumən, Elçinin çox maraqlı-qurnaz-fəndgir nəsr üslubu var – desəm çaşmayın; məhz sadələvh-sadəzəmir içə kökləndiyindəndir ki, gerçəkləri “görmür”, yaxud da görməməyə çalışır... Uzun illərin Sovet dönəmində bu üsul yazıçıya “sosrealizm” deyilən əcaib estetikadan özünü qorumağa, kənarda durmağa imkanlar yaratmışdı. Elçin istisnasız, heç bir əsərində sosialist gerçəklərindən yazmayıb ki (nə yaxşısına, nə pisinə!), açıq-açığına daim bu gerçəklərlə “ oynayıb”...

2003-cü ildə mən Elçinin “Qarabağ şikəstəsi” hekayəsindən ayrıca yazdım. Daha gerçəklərdən qaçıb, hara gizlənəsiydik ki. On beş ildən artıqdı ki, Qarabağ savaşı gedirdi və bu dərd, problem, ağrı ədəbiyyatda da artıq yerini eləmişdi. Elçin öz “şikəstəsi” ilə mövzuya təzə nəfəs verdi. Çün o böyük “qaçqın” ordusu ki, əzəli qəhrəmanlarının yurdu Abşerona girib, nəsr dünyasını “zəbt eləmişdi”, eləcə də yazıçı yeni mövzunu ədəbiyyata hansı səmtədən otuzdurmağı yaxşıca bacardı. İstər “Qarabağ şikəstəsi”ndə, istərsə də ardınca yazılan “Bayraqdar” povestində (2004) dərin İnsan problematikası var. Bəli, çox yox, bir balaca “sadələvh” olmaq bəs edirdi ki, külli-dünyanın gözü qabağında açıq-açığına (və acığına!) oynanan bu İnsan faciəsini bütün dərinliyi ilə, ağrı-acısıyla görəsən... Və elə gördüyün kimi də yazasan; zətən daha üslubun “oynaması”na hacət də yoxdu.

Mən həmişə təəccüblənmişəm ki, Elçin əslində elit mühitə mənsubdur, ənənəvi ədəbiyyat diliylə desək: “saray əhlidir”, ta cavanlığından həmişə yüksək kürsülər tutmuş, nədən bəs sadə insan həqiqətlərindən yazsın, sadə (orta statistik) insanların həyatına bu qədər enə bilsin. Hətta bəzən həmfikirlərə qoşulub qısqanmışam da; axı mənim kimi daxma-duxma sakinlərinə “xərabət əhli”nin əbədi etiraz motivləri daha yaxındır, nəinki bu cür naqolay mürəkkəblilər...

İnsafən, bir ədəbiyyat adamı şikayət edə bilməz ki, Elçindən haçansa necəsə məmur münasibəti görüb. Bunu mən əminliklə deyirəm; gərək ki, 1997 idi, ilk dəfə randevü, uzun kabinetinin rəsmən genişliyində özümü naqolay duyub da, bilmərrə rəsmi qapılardan uzaq durmağa çalışan birisi kimi deyirəm. Əksinə, bəlkə də Elçin məmur stolunu həmişə yazıçı masasına çevirə bilmiş yeganə adamdır bu dünyada; görüşlərdə çox yüksək kreslo sahibi ilə üz-üzə olduğunu qəti bilməzsən. Axı ədəbiyyat dünyasında mənəm-mənəmlik sevdası keçmir; bu ki, Elçin “dəmir qapı – taxta qapı” müdrik xalq düsturunu gözləyən İnsandır...

Elçinin çox sevdiyi bir söz var: xislət!, İnsan xisləti... – əslində, hər növ sosial xürafatları başımızdan atanda yerində elə bir bu qalır: İnsan! “İnsan – bədi tədqiq obyektini kimi” (2003) – ilk olaraq Nərgiz xanım Paşayeva bu barədə “Xalq yazıçısı Elçinin yaradıcılığı əsasında” bütün genişliyi ilə, qeyd-şərtsiz danışdı: İnsan – insandır, insan hər yerdə İnsandır, baxış bucağını dəyişib də bu incə məqamı fəhm edə bilsən... Bax həmin kitab

haqqında mən gec də olsa, ayılıb-yazdım: sosial gerçəklərdən İnsana doğru – Ədəbiyyatımıza yeni baxışın uğuru kimi (bax: “Tənqid.net” jurnalı, № 1, 2006).

Gərək ki, 1997 idi, ən nəhayət, özümü toparlayıb Elçin yaradıcılığının müasirliyinə girdim: “Ədəbiyyatda tarix və müasirlik problemi” yazısı ilə (bax: Elçin, “Azərbaycan ədəbi tənqidinin və ədəbi prosesin problemləri” kitabında, 2003; səh. 52-98). Tənqid yaradıcılığı barəsində yazacaqdım. Çün mənə görə: Elçin yaradıcılığının sirri burda, ədəbi tənqidindəydi. İstisnasız: Azərbaycan yazıçıları içərisində yeganə tənqidçidir Elçin; bunu bizə onun qırx il ərzində ardıcıl ədəbi icmalları, ədəbi proses dəyərləndirmələri, ayrı-ayrı əsərlərə, kitablara, imzalara diqqəti və diqqət yönəltməsi deyir... Və eyni zamanda Azərbaycan tənqidçiləri içrə yeganə yazıçıdır Elçin; nəzəri olaraq bilib-düşündüklərini praqmatikaya, bilavasitə təcrübəyə çevirən birisidir...

Fürsət ikən: 1999-cu ildə iki gözəl tənqid kitabı çıxmışdı Elçinin, birisi hələ 1966-1969-un bəhrəsi olan namizədlik monoqrafiyasıydı: “Tənqid və nəsr”, indi latin qrafikası ilə çıxmışdı. Bu kitab haqqında yazıb da “Ədəbiyyat qəzeti”ndə geniş məqalə çap etdirdim: “Ədəbiyyatımızın yaradıcılıq problemləri” (6 iyul, 2001-ci il) – məcə də, yazıçının (=tənqidçinin) estetik-nəzəri görüşlərinin təməlinə məhz həmin əsər dururdu... İkinci kitab isə Elçinin ta 1970-dən əsrin sonunacan tənqid yaradıcılığını seçmə əks etdirən həcmli bir toplu idi; eləcə: “Ədəbiyyatımızın yaradıcılıq problemləri”... – adlanırdı. Həə, fürsət ikən, Elçinin köməkliylə ötən əsr “Ədəbiyyatımızın yaradıcılıq problemləri”nin tənqidini vermək iddiasındaydım... Heyhat!, asanmıydı?; bunu etmək üçün ən azı Elçin qədər bu ədəbiyyatın içində-gücündə olmalı, XX yüzilin cikini də, bikini də bilməliydin... Müsahibələrinin birində Elçin deyirdi: “XXI əsrdə də mən XX əsr adamı olaraq qalacağam...” Odur ki, mənim bu sevdam da elə orda, baş tutmamış qaldı; “Ədəbiyyatımızın yaradıcılıq problemləri”nin tənqidini axıracan verməyə yenə gücüm yetmədi; qapıda XXI yüzil idi...

Ümumən, düşünürəm ki, Elçin yaradıcılığının bütünlüyü ilə tənqidini vermək kiməsə asan ola... Son yarım əsrdə haqqında nə qədər yazılıb!; tənqidimizin klassiklərindən tutmuş cavanların həvəslə girişdiyi Elçin mövzusunda dissertasiyalaracan.... “Hərəkətdə olan estetika”dan yazmaq çox çətin; axtardığın, hökmünü verdiyin nöqtələrdə o daim yoxdur... Kimisi ardıcıl tamaşalarında olur, “teatrı”nı izləyir, amma məsələn, “Kaşeyin taleyi” hekayətini (2012) oxumağa macal bulmur; kimisi qəfil 525-in hər sayında gedən “Nağıllar” silsiləsinin (2011), yaxud bir zaman olmuşlar barəsində xatirə-oçerklərin tempini tutur, tamaşalarına vaxt tapmır; kimi klassikasına və klassik irsi dəyərləndirmələrinə valeh olur, amma məsələn, gənc yazar Şərif Ağayardan da eyni şövqlə yazmağının fərqi varmır və s. və i.

Amma deyirəm, nə yaxşı ki, bu dünyada 50 yaşlı yazıçı Yaşar var və onun 70 yaşlı yazıçı Elçinə bitib-tükənməyən sualları var. Qayıdıram, nəsil söhbətinə. Ədəbiyyatın, elə əbədiyyətin də, görünür, əzəli qanunlarından biri bu ki: həyat, o cümlədən Sənət bir nəslin digərinə soruları-sorunları üzərində irəliləyir. Ötən ilin əvvəlləriydi, Elçinin Cavablarla dolu daha bir kitabı çıxdı: “Elçinlə ədəbiyyat söhbəti” (“Təhsil”, Bakı, 2012). Həm də, bəli, 80-cilərdən olan yazıçı Yaşarla: “Yaşarın Xalq yazıçısı Elçin ilə müsahibəsi”. Olduqca dolğun, hərtərəfli, ədəbiyyatın bütün sferalarını (yazıçı-oxucu-tənqidçi-elm-sənət-cəmiyyət-dövlət... münasibətləri) və coğrafiyasını (antik qədimlərdən günümüzəcən) ehtiva edən söhbət öz-özlüyündə o qədər tam, tamamlanmış idi ki... – buna elə Elçin yaradıcılığının tənqidi dərk demək olardı. “Söhbətin əvvəli”, yəni ümumi ədəbi proses məsələləri; “Dünya ədəbiyyatı”, “Elçinin yaradıcılığı”, “Azərbaycan ədəbiyyatı”... – sanki başqalarının Elçin barəsində heç cür ərsəyə gətirə bilmədiklərini ədib özü etməyə qərar vermişdi. Kitabdən bütöv, sürəkli bir təəssürat və içərisindən: elə

hey boy verən, boylanan, sözünü-həqiqətini deyib də doymayan, bitib-tükənməyən, bütün parlaqlığı, görüntüləri ilə Yazıçı obrazı hasil olur, təcəssümlənirdi – Elçin fenomeni...

Elçin haqqında son yazmaq istədiyim və geniş tezislərini cızma-qaraladığım da bu kitab oldu. Amma iş elə gətirdi ki, həmin günlərdə AMEA-nın Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunda “Elçinlə ədəbiyyat söhbəti”nin möhtəşəm, yadda qalan bir müzakirəsi oldu; və buradaca “tezislərim” monitorinqdən heç də uğurla keçmədi. İlk tələbə çıxışımın “uğuru”nu təkrarlamışdım sanki; Elçini qoyub da Ədəbiyyatdan danışmışdım; az qala daş-qalaq olunasıydım... Halbuki mənim dediyim nəydi ki; deyirdim ki, bəlkə yazıçının yazdıqlarının təsvirini vermək, dediklərini özünə qaytarmaq, uzun-uzadı özünü özünə tanımaq ənənəsi bəsdir?! 70 illik bir ömür yaşamış, gözümüzün qabağında kolossal bir yaradıcılıq, irs ortaya qoymuş Ədibin bu irsin tənqidinə-resepsiyasına-dəyərləndirməsinə haqqı çatdırmı; kənardan-bugündən- ədəbiyyatın çölündən necə görünməsinə həccəti yoxmudur?! Sağ olsun, müzakirədə iştirak edən müəllif, yazıçı Elçin məni axıracan dinləmək həvəsində olduğunu söylədi...

– Mən ordan başlayırdım və “tezislərim”in məğzi də bütünlükdə buydu ki: bu dünyada “1960-1980-ci illər ədəbiyyatı” dediyimiz bir milli hadisə var və Elçin də bu ədəbiyyatın ən görkəmli nümayəndələrindən biri, özünün sabiq “sovet ədəbiyyatı”na şamilən sözü ilə desək: “generalı”dır. Yəni sıravisi olmayıb, 1960-1980-ci illər ədəbiyyatını bütövlükdə: parametrləri-miqyası, estetika və poetikası, tənqidi və nəzəriyyəsi, təşkilati strukturu-prosesuallığı, önəmi və funksionallığına təmsil edir; bugünəcən də onu gəlişdirib-gətirə bilir....

– Yəne “Elçinlə ədəbiyyat söhbəti”nə əsasən estetikası barəsində deyirdim ki: Elçinə görə, Ədəbiyyat-sənət bir möcüzədir, ecazdır, “sirri-xuda”dır; Ədəbiyyatın əbədi predmeti – xislətdir, İnsan xisləti. Və bu möcüzənin yeganə ölçüsü-meyarı varsa, o da – İstedaddır...

– Həmin möcüzə-ədəbiyyatın sehri-magiyası – Miqyasındadır. “Elçinlə ədəbiyyat söhbəti” də təsdiqləyir ki, bu ədəbiyyatın maraq sərhədlərini antik-klassik irsdən-Nizamidən çağdaş-modern ədəbiyyat- Markesəcən olan geniş ərazilər təşkil edir. Başlıca oriyentri isə – Qərb konteksti, İtibahdan XX əsrə, U.Şekspirdən L.Tolstoyacan olan məsafələr təyin edir. Yaşar – yəni sorular-sorunlar bu ədəbiyyatın yalnız son hüdudlarına, Markes dairəsinə aid olan bir komponentdir...

Haşiyə olaraq onu da qeyd edim ki: bu yaxınlarda “Elçinlə ədəbiyyat söhbəti”ndən bir çıxarış edib, ANN və Kultaz saytlarında yayımladım – “Elçinə görə dünyanın yüz aktual yazıçısı”; bu yüzü mən kitabda adı keçən 359 yazıçı, şair, dramaturq, publisist, tənqidçi və ədəbiyyatşünasın sırasından seçmişdim; əsl gözqamaşdırıcı effektdir, deyilmi?!

– Bu ədəbiyyatın konkret elmi hüdudları – müəyyənləşmiş dəyərləri var; 1960-1970-ci illərdə, o cümlədən Elçin tənqidində tam nəzəri dərkdən ədəbi proses müstəvisində tənqidi doyumluğacan yarım əsrlik yol gəlmiş. Elçin üçün Ədəbiyyat – özündə-dəyərdir, ətraf aləmə və ətraf aləmin reaksiyası heç də ümdə deyildir; qoy ətraf aləm özü özünü bu Ədəbiyyatda tapa bilsin, dəyər kəsb etsin...

– Çün bu Ədəbiyyatın konkret sifarişçisi-alıcısı-oxucusu olmuş həmişə; məzənnəsi cəmiyyət – Dövlət münasibətləri-civarlarında müəyyənləşir, strategiyasını isə “generallar” təyin edir; sabiq Sovet dönəmində də, elə indi də...

– Bizə sadəcə koordinatlarını dürüst bilmək qalır; həmin ədəbiyyatın verimliyi kimi, doyumluluğu da elə bundadır...

İndi mən həmin bu qeydləri cızdığım dəmdə, vaxt növbəti dəfə 00-00-ı keçdi və biz 2013, 13 may gecəsinə varid olduq. Mənimçün nisgilli bir gün başladı; erkən itirdiyim bacımın doğum günü; bir başqası üçün daha nə iləsə əziz-doğma gün. Amma bugün həm də axı ünlü Azərbaycan yazıçısı Elçinin doğum günüdür...

Yubilyarı qutlayaq, 70 yaşın yubiley sevinclərinə qatılmaq, hər günü yeni-yeni səhifələrə açılan Yazıçıya istəyincə ömür-gün, usanmaz yaradıcılıq həzzləri diləyək! Bu bir ədəbiyyatda yaşanan ömürdür; ki, sonrası əvvəlinə bağlı, bütövü hissələrinə...

Məni isə oxucu məzur tutsun, yazıçı Elçindən heç havaxt tam istəyimcə yaza bilməmişəmsə də, bu ədəbiyyatdan həmişə yazmışam, yaza bildiyim qədər yazmışam...

Son günlərin daha bir xoş xəbəri o oldu ki, hər dürlü təltif-ad-ordenli yazıçı Elçin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə daha bir mükafata – “Şərəf” ordeninə layiq görüldü. Təbrik edək! Ədəbiyyatda(n) rütbə, ad-san, Şərəf qazanmaq hər kəsə nəsih olmur. Hər bir ədəbiyyat adamı bunu istəsə də...

27 may 2012, 11-13 may 2013